

LIMA KYRKA

Lima Kyrkby 1:2; Lima församling; Malungs kommun; Dalarnas län

Historia i sammandrag

Allmänt antas att föregångaren till Lima kyrka var ett timrat kapell, uppfört på 1200-talet vid Torgås, ca sex kilometer norr om nuvarande kyrkplatsen. På 1440-talet flyttades kyrkplatsen till nuvarande läge, där en liten salkyrka i sten uppfördes. Virket från kapellet i Torgås återanvändes till klockstapel. Lima var annexförsamling till Malung åtminstone från 1350-talet till 1616, då eget pastorat bildades. Den medeltida församlingskyrkan tillbyggdes 1739 med sakristia och förlängdes 1769. I mars 1852 förstördes den då 400-åriga byggnaden av en eldsvåda. Klockstapeln och en del lösa inventarier kunde räddas. Följande år påbörjades uppförandet av nuvarande kyrka i nyklassicistisk stil, med murar av sandsten. För ritningarna svarade arkitekt Albert Thörnqvist. Efter tre års byggtid invigdes kyrkan den 14 september 1856.

Kyrkomiljön

Lima kyrka ligger högt på en sluttning i Västerdalälvens dalgång. Framför västtornet passerar en äldre landsvägssträckning – den nuvarande landsvägen är sedan 1983 dragen öster om kyrktomten, på en tidigare järnvägsbank. Lima har sitt ursprung i en radby med gårdar och boningshus utmed Västerdalälvens östra strand. På 1900-talet har den agrara prägel avtagit, då en liten tätort utvecklats.

Kyrkan omges av en större inhägnad kyrkogård, med gravplatser i norr och söder, samt bårhus i nordost. På vägens motstående sida, i väster, ligger en senare anlagd kyrkogård och ca 200 meter söder om denna ytterligare.

Prästgården gränsar till kyrktomten i norr. Ekonomibyggnaderna finns på samma sida vägen och den forna mangårdsbyggnaden mitt emot, avskild med ett falurött spjälstaket. Prästgårdens mangårdsbyggnad stod färdig 1870, efter att Lima blivit egen församling.

Byggnaden är uppförd i två våningar, av resvirke klätt med vitmålad panel, under tegeltäckt tak. Till kyrkomiljön hör även ett kyrkhärbre som ursprungligen var placerat nordost om kyrkan.

Bilden ovan visar en del av kyrkogårdens norra kvarter, med rygghäckar. I bakgrunden ses prästgårdens två våningar höga mangårdsbyggnad, nu församlingsexpedition. På höger bild ses sandstenstrappan framför kyrkans västportal, i bakgrunden prästgårdens gamla ekonomibyggnader.
Digitalfotografier Jean-Paul Darphin

Kyrkoanläggningen

Kyrkogården har anlagts och utvidgats i olika etapper norr och söder om kyrkan. De äldsta delarna av kyrkogården härstammar från föregångaren till nuvarande kyrka. Ursprungligen omgärdade en kyrkogårdsmur med flera sticluckor, rivna vid senare utvidgningar.

Tidigast kända utvidgningen, oklart åt vilket håll, skedde 1631. En utvidgning 1764 skedde österut och 1797 söderut. Vid kyrkobygget 1853-56 revs kyrkogårdsmurar för att få byggmaterial. Samtidigt utvidgades kyrkogården söderut och inhägnades med träplank som blivit över från byggställningar. Ytterligare utvidgningar, främst i norra delen, ägde rum 1887 och 1889. Omkring 1900 ersattes planken i norr, söder och väster med granhäck.

På andra sidan landsvägen, väster om kyrkan, ligger ytterligare en begravningsplats, tillkommen 1902. En större fristående kyrkogård anlades slutligen 1948, ca 200 meter söder om kyrkan och väster om landsvägen.

Karakteristiskt för kyrkotomten är de axiala alléerna som delar kyrkogården i östra och västra kvarter. Alléernas axel är anlagd i nordsydlig riktning, och ansluter dels till kyrkans södra portal och dels till sakristian på norra sidan. Alléer löper även kring kyrkotomtens yttre gränser, innanför de yttre häckarna.

Västra kyrkogården - Digitalfoto Jean-Paul Darphin

Kyrkans tomt har numera två mindre ingångar i väster mot landsvägen. Huvudingången låg ursprungligen mitt för kyrkans torn och var pendang till västra kyrkogårdens ingång på andra sidan landsvägen. Den måste dock tas bort vid en utvidgning av landsvägen. Huvudingången ligger numera i norr, i höjd med prästgårdens manbyggnad. Ännu på 1980-talet markerades kyrkotomtens alléer och gränser av planterade träd. Numera återstår ett fåtal av dessa.

På östra, södra och västra sidorna växer karagana - och måbärshäckar. I norr finns ett svartmålat järnstaket som tillkom 1957. Kvarteren indelas även i nord-sydlig riktning av häckar. Gravarna är anlagda längs med gårdens yttre avgränsning och längs inre häckar.

I den södra delen, som sluttar kraftigt ned mot söder, skapar den centrala allén ett dominerande axelperspektiv mellan kyrkans södra portal och älven. Allén är upplagd i terrasser som binds samman genom trappsteg av naturstenar, gångfälten är täckta med grus. För att understryka monumentaliteten och perspektivet omringas trapporna av stenpelare (som ursprungligen var krönta med urnor).

Nordost om kyrkan, vid tomtgränsen, ligger ett bårhus med redskapsbod uppförd 1957 efter ritningar av arkitekt Tore Virke. Byggnaden är uppförd av lättbetong med vitputs, under brutet svart plåttak, som delvis täcks av torv.

Bårhuset används numera mest som ekonomibygnad för kyrkogårdsförvaltningen.
Digitalfoto Jean-Paul Darphin

Kyrkan består av ett långhus med rektangulär plan, tresidig koravslutning i öster, sakristia i norr, samt västtorn. Grunden till kyrkans sydliga mur utgörs av gamla kyrkans nordliga mur. Kyrkobygget efter arkitekt Albert Thörnquists ritningar genomfördes åren 1853-57, under ledning av konststigare P G S Melander från Falu gruva.

Digitalfotografier Jean-Paul Darphin

Exteriörer

Murverken är uppförda av sandsten och fasaderna livligt artikulerade med pilastrar, listverk och avsatser. Byggnaden har sadeltak med avsats över koret. Tornets lanternin har formen av ett klocktorn, krönt av kula och kors. Tornet har rundbågiga ljudöppningar försedda med träluckor och ovanför dessa urtavlor i varje väderstreck. Samtliga tak är täckta med kopparplåt. Takfoten markeras genom profilerade listverk, som upprepas på torn och portalgavlar. Även södra portens gavel är krönt med kors. Ingångar finns i söder och väster, med trappavsatser av röd sandsten.

Kyrkan har 14 rundbågiga fönsteröppningar, sex på varje långsida och två i koret. En av dessa, norr om koret, igenmurades 1920. Fönstren har karmar, ramar och spröjsverk av rödmålat trä och solbänkarna har svartmålad plåt. Fönsteraxlarna understryks av indrag i murlivet under fönstren.

Portalerna är uppförda som risaliter, med rejäl utkragning från fasadlivet. De understryks ytterligare genom triangelformade gavelfält. Södra portalen skiljer sig från den västra genom en blind tympanon i fältet över dörrarna.

Tornets klockvåning har rundbågiga ljudöppningar i samtliga sidor, inramade av pilastrar och rundbågiga överstycken. Ovanför sitter urtavlor med mässingssiffror.

Interiörer

Kyrkorummet har vitputsade väggar som artikulerats med indragna fält, speglar och listverk. Innertaket har spegelvalv med kassettindelning av dekorerade bräder. Mittfältet har två stora rosetter, en över koret och den andra mitt i långhuset - de markerar den ursprungliga placeringen av ljuskronor. Nuvarande dekorationsmålning i taket utfördes av Yngve Lundström 1920 vid en omfattande förnyelse av interiörerna - från begynnelsen hade taket ådringar som dekor. Vapenhuset och sakristian har målade paneltak, i vapenhuset med tandsnittlist.

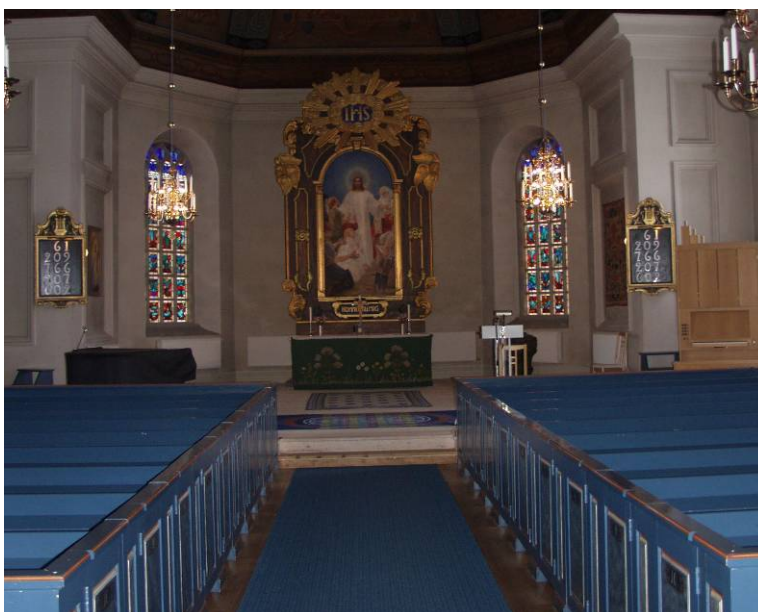
I kyrkorummet ligger brädgolv, lackat sedan 1970-talet. Samtliga fönster var ursprungligen försedda med klart antikglas. De nuvarande tonade fönsterglasen och korets glasmålningar tillkom i samband med 1920-talets restaurering. Glasmålningarna är utförda av Yngve Lundström efter kartonger av arkitekt Fredrik Falkenberg. Blåmålade spegeldörrar leder mot vapenhuset, södra ingången och sakristian.

Vapenhuset har ett golv av röda sandstensplattor, terrakottafärgade väggar och vita fönsteromfattningar.

Sakristian har förstuga i öster och fönstren är försedda med järngaller. Den ursprungliga öppna spisen med kannelerad trumma är bevarad i nordvästra hörnet. Väggarna är vitmålade. Vid ombyggnad på 1970-talet tillkom en läktare för förvaring av textilier mot södra väggen och toalett inreddes under läktaren. En tidigare vinkällare ombyggdes samtidigt till el-central, med utgång mot kyrkogården. Sakristians läktare breddades 2002 för att ge plats för nya textilskåp.

Kyrkorummet har minskats avsevärt vid förnyelse 2004-2005, då västra delen – under orgelläktaren - inreddes till ”församlingshem” med kök. Inredning skedde med nyinförskaffade möbler, av furu, med gedigen karaktär.

Inredning och inventarier

Det marmorerade altarbordet är från 1920 och flyttades till nuvarande plats 1973. Altartavlan, som föreställer Kristus med strålgloria, är målad 1906 av Gunnar Widholm. Tavlan ramverk i rokokostil är utförd 1920 av Per Kers, efter ritningar av arkitekt Fredrik Falkenberg.

Den marmorerade predikstolen med ljudtak är utförd 1856 av P.O. Dahlgren och Daniel Brüchs efter ritningar av kyrkans arkitekt Albert Törnquist. Den var ursprungligen blåmålad men 1920 gjordes marmoreringen. Samtidigt flyttades den till nuvarande plats och fick trappuppgång, från att ha varit intill sakristian, med murad uppgång från denna. Timglaset från 1779 härstammar från gamla kyrkans predikstol.

Dopfunten av svarvat trä dateras till 1769 och härstammar från den tidigare kyrkan.

Bänkinredningen nere i kyrkan består av två kvarter med mittgång, samt bakomvarande tvärgång mellan sakristian och södra portalen. Kvarteren tillverkades 1856 och ombyggdes 1973. Den blågröna färgsättningen är ursprunglig, konserverad i samband med ombyggnaden.

Läktaren är till sin äldsta, bakre del byggd av snickaren Per O. Dahlgren 1856. Läktarens barriär har grönmarmorade spegelfält, blå ramstycken och profilerad överliggare.

Nuvarande orgel som är byggd av Magnussons orgelbyggeri invigdes 1979, ritad av arkitekt Roland Hedenström. Kyrkan har även en kororgel av ljus ek, av Magnussons Orgelbyggeri, inköpt 1979. Kyrkans första orgel uppfördes av P P Larsson Björling under 1870-talet. Den såldes dock redan 1879 till Venjans kyrka då en ny orgel anskaffades, också av Björling. Fram till 1920 fanns en övre barriär, med balusterdockor framför orgeln.

En kraftig utbyggnad av läktaren gjordes 2004-2005, för att få plats med öppna bänkrader och två mer informella sittgrupper. Genom att utöka läktaren gavs möjlighet att göra en stor läktarunderbyggnad för sammankomstlokal och kök, närmast innanför vapenhuset.

Kyrkklockarna härstammar från den gamla klockstapeln. Storklockan är från 1614 men omgjuten 1761; Lillklockan är omgjuten 1718. Tornurets slagklocka tillkom 1887.

Övrigt

Altaruppsatsen som var uppsatt 1856-1973 förvaras i ett av prästgårdens gamla uthus, liksom delar av den gamla orgeln

Kulturhistorisk karakteristik och bedömning

Lima kyrka tillhör gruppen nyklassiska kyrkor som tillkom över hela landet mellan 1760 och 1860. De karakteriseras bland annat av sin rektangulära planform och stora, symmetriska fönsteröppningar. Vid en jämförelse med grannkyrkan Transtrand, som tillhör samma kategori, framgår att Lima har en relativt påkostad exteriör, artikulerad med pilastrar, listverk och omfattningar. Utvändigt har kyrkan i stort sett behållit sitt utseende sedan byggnadstiden.

Den ursprungliga, nyklassicistiska interiören kan främst avläsas i de fältindelade väggarna och bänkinredningen. Annars har påtagliga förändringar skett, främst vid omgestaltning 1920 då konstnären Yngve Lundström gav taket dess dekoration i dova färger och försåg korets fönster med glasmålningar. Vid 1973 års mer tekniskt orienterade upprustning lackades kyrkans trägolv och i vapenhuset lades sandstenshällar.

Ombyggnaden 2004-2005 ändrade kyrkans planindelning, genom att en sammankomstlokal/församlingshem med tillhörande kök inreddes under läktaren. En annan förnyelse är de öppna bänkraderna och grupperna av fåtöljer och bord uppe på läktaren. Som helhet avspeglar detta hur församlingen söker nya användningsområden för sin kyrka.

Kyrkomiljön vid södra infarten till samhället innefattar kyrktomt med alléer och terrasser, flera kyrkogårdar, prästgårdsanläggning från 1870 med mangård och fägård samt ett äldre kyrkhärbre. Miljön är sammanflätad med den gamla landsvägen och det ålderdomliga jordbrukslandskapet längs med älvens strand.

Att särskilt beaktas i förvaltning och användning av kyrkan och kyrkomiljön:

- Ett utpräglat lokalt särdrag, av stort byggnadshistoriskt värde, är att kyrkan i sin helhet är uppförd av sandsten.
- Kyrkan är till sitt yttre bevarad i tämligen ursprungligt skick, en typisk nyklassicistisk skapelse
- Kyrkans inre får sin särprägel främst genom 1920 års arbeten, då konstnären Yngve Lundström fick i uppdrag att göra kyrkorummet rikare dekorerat
- I tornet finns ett pendeldrivet urverk från 1887 bevarat, av stort teknikhistoriskt värde
- Kyrkogården har en påtaglig karaktär av anlagd park, i synnerhet terrasserna i söder är viktiga för helhetsupplevelsen

Lima ingår i område av riksintresse för kulturmiljövården [W 64a]. Kyrkomiljön och angränsande strandängar bildar en homogen, väl bevarad och för trakten representativ kulturmiljö.

Motivering: Dalgångsbygd utmed Västerdalälven med för området typiskt odlingslandskap, lång bebyggelsekontinuitet, karaktäristisk timmerhusbebyggelse med höga upplevelsevärden. (Bymiljö, Lågteknisk järnframställningsmiljö, Fäbodsmiljö).

Uttryck för riksintresset: Homogen timmerhusbebyggelse kring Lima 1800-tals kyrka. De stora byarna Åkra och Biskopsbyn med tät bebyggelse som karaktäriseras av kringbyggda gårdar med månghussystem. Byarna ligger längs skogskanten och dalsidans gräns mot moränmarkerna. Nedanför, mot älven sträcker sig ett sammanhängande odlingslandskap med åker, äng, ängslador och grunda sjöar. Den äldre historien illustreras främst av rikliga fynd efter lågteknisk järnframställning. Fäbodställen Tisjölandet och Risberget som hör till Biskopsbyn illustrerar den ekonomiska årscykeln.

Källor och litteratur

Otryckta källor

Västerås stifts arkiv (VS):

Västerås domkapitel E IV b: 62, inventarium upprättat vid prostvisitation den 8/9 1857

Västerås domkapitel E IV b: 62, utdrag från protokoll hållet vid inventering 13/2 1888

Västerås domkapitel F III a: 95, inventarium upprättat den 9/6 1903

Litteratur

Ahlberg, Hakon och Björklund, Staffan: Dalarnas kyrkor i ord och bild, Västerås 1996

Bergman, Mats: Lima & Transtrands kyrkor, Sveriges kyrkor 204 – Stockholm 1987

Dofsén, Eric: Räkning över Lima sockens kyrkobyggnad – Örebro 1894

Restadius, Lars: Beskrivning över Lima kyrka /*Övre Gäldet*, 1985:2/

Redaktionella uppgifter

Inventeringstillfällen: 2004-04-22, 2007-01-30 och 2007-02-07

Fältinventering: Jean-Paul Darphin och Rolf Hammarskiöld

Kulturhistorisk karaktäristik och bedömning: Jean-Paul Darphin, efter samråd med referensgrupp utsedd av Västerås stift

Rapportsammanställning och foto: Jean-Paul Darphin och Rolf Hammarskiöld

Rapporten färdigställd: 2006-02-06, omarbetad 2007-02-07

Sammanställning av viktiga händelser för kyrkan, relaterade till källor

(Uppgifterna t o m 1852 rör tidigare befintliga byggnader)

År	Händelse	Kommentar	Upphovsman	Källa
1200-talet	Nybyggnad	Ett kapell timrades troligen på 1200-talet i Torgås, ca sex km norr om nuvarande kyrkplatsen		Bergman, s 520-521
1440-talet	Nybyggnad	En stenkyrka/salkyrka uppfördes på nuvarande kyrkplats. Klockstapel uppfördes med virke från gamla kapellet		Bergman, s 521-522
1500 (ca)	Valvslagning	Över kyrkorummet slogs två tegelvalv på pilastrar		Bergman, s 525
1616		Lima bildade självständigt pastorat den 8/9 1616		Bergman, s 515
1739	Ändring – ombyggnad	Kyrkan tillbyggdes med sakristia mot norr		Bergman, s 524
1769	Ändring – ombyggnad	Långhuset tillbyggdes på längden		Bergman, s 525-526
1852	Brand	En eldsvåda ödelade hela kyrkan den 25 mars 1852. Branden hade uppkommit då sotflagor från sakristians skorsten antände spåntaket. Den dagen blåste hård nordlig vind.		Bergman, s 530
1853-1857	Nybyggnad	I april 1853 sprängdes i åtta dagar och grundgrävningen (åtta alnars djup) pågick under juni och juli. Eftersom marken bestod av lös sand måste schaktbotten stabiliseras med makadam. Grundläggningen påbörjades den 19 juli. Med murare från Rättvik pågick murningen, med sandsten från socknen och kalk från Rättvik. I norra väggen ingår murar från den medeltida kyrkan. Väggarna murades av sandsten. Under vintern snickrades fönster- och dörrsnickerier. Under våren och sommaren 1854 fortsatte arbetena. Sockenstämman beslöt att kyrkan skulle ha koppartak istället för spån, som planerat, vilket godkändes av Överintendentsämbetet. Tornet fick urtavlor med romerska siffror 1855 (men det skulle dröja till 1887 tills tornur kom på plats) Våren 1856 uppsattes listverk på tornet Kyrkorummets väggar artikulerades med listverk, omfattningar och spiror, vitkalkades Kyrkorummets tak ådrades. Sluten bänkinredning om fyra kvarter byggdes. Predikstol med femsidig korg, spegelindlad och med skulptural dekor, målad i pariserblått, placerades mitt på norra sidan, med murad uppgång från sakristian. Altardekorationen bestod av två pelare med överstycke och på altarbordet stod kandelabrar. (Altartavla saknades till 1906). Invigning skedde den 14 september 1856, men delar av snickeri- och måleriarbetena avslutades först 1857.	Arkitekt Albert Törnqvist Byggmästare P G S Melander Snickare Per O Dahlgren Lund Per Larsson (koppartak) P O Dahlgren och Daniel Brüchs (predikstolen)	VS: E IV b: 62, inventarium 8/9 1857 Bergman, s 548-550 Dofsén, s 6-7

År	Händelse	Kommentar	Upphovsman	Källa
1870 (ca)	Fast inredning – orgel	Kyrkan fick sin första orgel	Orgelbyggare Perbjörs Per Larsson Björling	Bergman, s 557
1873	Vård/underhåll – Tak	Reparation av taket skedde och takrännor tillkom		Bergman, s 551
1876	Vård/underhåll	Putslagningar skedde		Bergman, s 551
1879	Fast inredning - orgel	12 – stämmig orgel installerades på läktaren Orgelfasaden gjordes i tre sektioner, indelade med pilastrar, krönta med flammande klot.	Orgelbyggare Perbjörs Per Larsson Björling Arkitekt F R Ekberg	Bergman, s 557
1884	Teknisk installation, värme	Kyrkorummet utrustades med 2 järnugnar (Gurneys)		Bergman, s 551
1887	Specifika inventarier - tornur	Tornur inköptes och uppsattes i november 1887	G W Linderoth, Stockholm	VS: E IV b: 62, inventarium 1888
1896	Vård/underhåll - Tak	Yttertaket blev omlagt med ny kopparplåt, från Skultuna bruk (den gamla var för tunn)		Bergman, s 551
1897	Äldre kulturhistorisk inventering	Minnestavla uppsattes över sakristians dörr		VS: F III a; 95, inventarium 1903
1902	Fast inredning – Port	I västra portalen sattes nya innerdörrar med glas i övre delen		Bergman, s 551
1906	Fast inredning - altartavla	Altartavla blev uppsatt (tidigare hade bara ramverk funnits) framställande Jesus med strålgloria och utsträckta händer.	Konstnär Gunnar Widholm	Bergman, s 554
1920	Ändring - ombyggnad, interiör	Kyrkorummets väggar marmorades Innertakets mittfyllning delade upp i två och hela taket fick rikare dekorationsmålning: mörkbrun ådring, växtornament i form av akantus och druvklasar, sam äggstav med merai blå, bruna, röda och gulvita nyanser. Ovanför altaret framställs, inom pärlstavsramad kartusch, pelikanen som matar ungar ur eget bröst Innanfönster insattes Långhusets nordöstra fönster igensattes och predikstolen flyttades dit, marmorades och fick ny trappuppgång. På väggen bakom predikstolen gjordes en draperimålning. Nytt altare blev uppsatt Altartavlan fick nytt, rikare ramverk Altarskranket ombyggdes och förminskades, med användande av de gamla snickerierna. Korets fönster fick glasmålningar Golvet omlades, korets golv fick trossbotten Kyrkorummets väggar lagades och vitkalkades Installation av centralvärme skedde, sedan de gamla Gurneyska ugnarna ansågs eldfarliga Installation av elektricitet gjordes, mycket tack vare att orten fått egen elkraftstation	Arkitekt Fredrik Falkenberg Byggmästare S.A. Persson Dekorator Yngve Lundström Bildhuggare Per Kers Målarna H Hellberg och Erik Lindgren, Rättvik	Ahlberg, s 551-554 Minnesskrift på altartavlans baksida

År	Händelse	Kommentar	Upphovsman	Källa
1937	Restaurering, exteriör	Fasaderna sprutmålades med kalkfärg		Bergman, s 552
1957	Restaurering, exteriör	Omfattande fasadrenovering; fasaderna lagades, nyputsades och vitkalkades.	Projektering: Sven Nycander Entreprenad: Anders Diös AB	Bergman, s 552
1971	Vård/underhåll, exteriör	Fasaderna lagades, främst på tornet, och avfärgades	K-konsult Modig & Co	Bergman, s 552
1972-73	Ändring – ombyggnad, interiör	Antikglas insattes i fönstren Kyrkorummets väggar lagades och målades Kyrkorummets takmålningar (1920) restaurerades 1920 års draperimålning bakom predikstolen överkalkades Golvet blev omlagt, isolerat och lackat Bänkkvarteren omdisponerades och bänkarnas målning restaurerades Altare flyttades fram, kolonnerna från den ursprungliga altaruppsatsen togs bort (finns idag i en av prästgårdens bodar). I sakristian byggdes läktare i väster, för textilförvaring. Sakristian fick egen ingång i öster, Ny läktartrappa byggdes i långhusets nordvästra hörn. I vapenhuset lades nytt sandstensgolv. Elvärme installerades	Arkitekt Bo Grefberg Byggmästare Skol Lars Larsson, Lima Konservator Evald Håkansson	Bergman, s 552-553 Minnesskrift på altartavlans baksida
1979	Fast inredning - orgel	Ny 34-stämmig orgel installerades, med triptykformad fasad och ett mittparti med tresidigt krön, samt flyglar. Färger: grågrönt, terrakotta, turkos, grå ådring och marmorering	Arkitekt Roland Hedenström A Magnussons orgelbyggeri	Bergman, s 556
1999	Vård/underhåll Teknisk installation	Fasaderna lagades och fick genomfärgad stänkruts. Taket blev omlagt med ny kopparplåt Bergvärme installerades		Kyrkans vårdplan
2002	Ändring – ombyggnad	Sakristians läktare breddades för att ge plats för nya textilskåp.		Kyrkans Vårdplan
2004-2005	Ändring - ombyggnad, interiör	Läktaren utökades, för att få plats med öppna bänkrader och två mer informella sittgrupper. Två breda trappuppgångar i ek byggdes från kyrkorummet. Bakre delen av kyrkorummet, under läktaren, ombyggdes till församlingshem med kök.	Arkitekt Gösta Eriksson	Kyrkans Vårdplan